

Иван Сергеевич Аксаков (1823-86)

Публикувано от Simonsita на 02.02.2010, 22.08

Иван Сергеевич АКСАКОВ (1823-86)

(Средновековна и нова история, История на Европа)

Руски публицист и общественик, водач на славянофилите в Русия, чуждестранен член на БКД (1884). Син на С. Т. Аксаков. Един от основателите на Славянския благотворителен комитет в Москва (1858). Съдейства за политическото и културното сближаване с Русия. През Руско-турската освободителна война развива усилена дейност за формирането на Българското опълчение.

ИВАН АКСАКОВ е особена, несъмнено велика и в същото време дълбоко трагична фигура в историята не само на Русия, но и на цялото славянство. Много е трудно да се разкаже кратко за Аксаков. Роден е на 08.10.1823 година в семейство, олицетворяващо висша семейна хармония. Бащата е бил първият, който предсказал велико бъдеще на сина си: "Иван ще бъде велик писател!" - казал той, прочитайки едно от детските произведения на сина си. И в думата "писател" той влага не само понятието литератор, а онова единствено и истинско значение - обществен деятел, страдащ за настоящето и бъдещето на своя народ. Личността на Иван Аксаков е многолика. Принципен държавен чиновник /още в младостта му се носели легенди за изключителната му честност/, известен поет- христоматийни са редовете от поемата му "Бродяга", която е несъмнено предтеча на Некрасовските поеми. Блестящ публицист, но почти всички негови статии са били подложени на жестока цензура и ние никога не ще ги прочетем в оригиналния им вид. Амбициозен учен-изследовател-за описанието на украинските панаири му е присъдена награда Константиновски медал на Географското общество и Демидовската награда на Академията на науките. Председател на Обществото за руска словесност. Издател, каквито малко е имало в

Русия- първият брой на неговия "Московский вестник" обръща върху себе си вниманието не само на читателите, но и на цензурата. Вторият брой бил забранен, а самият Аксаков лишен от правото да бъде издател на каквато и да е издание. Въпреки всичко до последния си час той е редактирал "День", а след това "Русь". Особено място в биографията на Аксаков заема дейността му като основател и ръководител на Московския славянски благотворителен комитет. През юни 1867 той събира в Москва представители на всички славянски народи на първия по рода си Международен славянски събор. Там Иван Сергеевич защитава идеята за славянско братство и призовава всички да подкрепят това велико начинание -общата славянска работа. Като председател на Славянския комитет Аксаков събира 600 хил. рубли, с които са подпомогнати Сърбия и Черна гора в освободителната война с Турция. През Руско-турската война 1877-1878 година видният славянофил извършва непосилна за подпомагане на българските дружини работа- събира парични средства, изпраща оръжие, закупено в Германия. Българите наричали своите опълченци "децата на Аксаков". Чрез него те получили 20 хил. пушки, 12 оръдия, произведени от "Круп", дори военната им униформа е била измислена от него. След подписването на Сан-стефанския мирен договор България се превръща в самостоятелно княжество. Под давлением на Англия и Австро-Унгария руското правителство на Берлинския конгрес се съгласява Южна България да бъде под властта на Турция. Аксаков счита това решение за предателството спрямо интересите на всички славяни. На 22 юни 1878 той държи реч, изключително рязка по своята форма на събрание на Славянския комитет. Следва закриване на комитета и изселване на Аксаков от Москва. Речта има силен резонанс в славянските страни и особено в България. За руското правителство той се оказва по опасен от революционерите. Аксаков подпомага българите и по друг начин. Той се грижи за тях и в културно отношение,помага на много наши студенти по това време в Русия. Още през 1864 г. в своите речи Иван Сергеевич изтъква,че руската наука трябва да се гордее с факта,че е дала на България Найдено Геров и Сава Филаретов. Пак Аксаков е който подема инициативата за празнуване на 24 май след едновековна забрана. На честването той казва: "Това е празник на събудената късно признателност към творците на славянската писменост и култура". Последните години на Иван Сергеевич са изключително трудни. През декември 1885 година има опасност да бъде забранен последният вестник, който редактира- "Русь" . В свое писмо от 26.01.1886г. той пише: "Колко трудно се живее в Русия! Има някакъв нравствен гнет, чувство на нравствена умора, което пречи да се живее, което не дава да се установи хармония на духа и тялото, на вътрешното и външно съществуване. Фалшът и пошлостта на нашата обществена атмосфера и чувството за безнадеждност ни убиват..." На следващия ден Аксаков умира. В негово лице цялото славянство загуби верен защитник и предан приятел. Хора като него остават след себе си светла диря-това са лъчите на неговите идеи, които осветяват пътя на идните поколения.